

Veilig slepen en gesleept worden

Soms zit veiligheid niet in spectaculaire nieuwe inzichten, maar in het opnieuw serieus nemen van dingen die we allemaal al weten. Een sleepstart moet rustig en voorspelbaar verlopen. Een kabelbreukprocedure moet paraat zijn. Lokale bijzonderheden moeten vóór de start helder zijn. En toch laten recente voorvallen zien hoe snel een bekende situatie kan veranderen in iets waarin seconden tellen. In dit Breukstukje kijken we naar twee gebeurtenissen rond de sleepstart: één incident dat goed afliep dankzij snel ingrijpen, en één ongeval dat veel zwaarder eindigde. Niet om achteraf met de vinger te wijzen, maar om vóór de volgende start scherper te zijn.

Gekapte sleepkabel: goed afgelopen, maar niet vanzelfsprekend

Bij een sleepstart met een tweezits zweefvliegtuig kwam het zweefvliegtuig kort na het loskomen te hoog boven het sleepvliegtuig. De sleepvlieger merkte toenemende stuurdruk en kon de start niet meer normaal en veilig voortzetten. Hij kapte de sleepkabel. Beide vliegtuigen landden veilig en er ontstond geen letsel of schade. Juist omdat de afloop goed was, is het verleidelijk om het incident kleiner te maken dan het was. Dat zou zonde zijn: de veilige afloop was vooral te danken aan snel en adequaat optreden van de sleepvlieger.

Het onderzoek laat een aantal factoren zien die elkaar versterkten: een gewijzigde startmethode (van lieren naar slepen), een kortere sleepkabel, een hogere sleepsnelheid en

beperkt zicht vanuit de achterste zitplaats. Daardoor kan dezelfde hoogte-afwijking sneller leiden tot verlies van overzicht en tot een ongunstige belasting van het sleepvliegtuig. Een algemene briefing aan het begin van de dag of het kamp is dan niet genoeg. Zodra de situatie verandert, moet de Threat and Error Management (TEM) opnieuw uitgevoerd worden.

De praktische les is eenvoudig, maar belangrijk: bespreek vóór elke start expliciet wat je doet bij een kabelbreuk of afwijkende positie in de sleep. Benoem lokale verschillen, zoals kabellengte, sleepsnelheid, baanomgeving en landingsopties. En corrigeer een te hoge positie achter de sleep direct en overtuigend, zeker bij een korte kabel. Wachten tot het vanzelf beter wordt is geen strategie.

Een geanonimiseerde versie van het onderzoeksrapport is hier te lezen:

Euroglide-ongeval: voorzichtig leren uit een voorlopig rapport

Tijdens Euroglide 2024 verongelukte een zweefvlieger bij de start vanaf Suhl-Goldlauter. Volgens [het voorlopige rapport](#) van de BFU gebeurde dit tijdens de initiële klim achter de sleep. Het zweefvliegtuig kwam hoger dan het sleepvliegtuig, de kabel zakte door en kwam los van het zweefvliegtuig. Kort daarna draaide het vliegtuig naar links, raakte in een snelle beweging rond de langs- en dwarsas en kwam neer. De vlieger kwam daarbij om het leven.

Dit is een voorlopig onderzoeksrapport. Dat betekent dat we voorzichtig moeten zijn met harde conclusies. De uiteindelijke analyse kan nog veranderen. Wat wél nu al raakt, is de herkenbaarheid van de situatie: een onbekend veld, lokale omstandigheden, een sleepstart met specifieke afspraken, wind en turbulentie, en een keuze voor de zwaartepunthaak omdat aansluiten op de neushaak niet mogelijk bleek. Dat zijn geen details voor achteraf; dat zijn precies de dingen die vóór de start aandacht vragen.

Voor de praktijk sluit dit nauw aan bij het sleepkabelincident hierboven. Bij slepen op een onbekend veld of onder afwijkende omstandigheden is een korte, concrete TEM-bespreking geen formaliteit. Bespreek de haakpositie (neus- of zwaartepuntshaak), verwachte sleepsnelheid, turbulentie, horizonbeeld, afbreekpunten, kabelbreukprocedure en landingsmogelijkheden. Juist als iedereen ervaren is, moet je voorkomen dat ervaring verandert in aannames.

Voorstel voor rode draad

De rode draad van dit Breukstukje kan zijn: slepen is routine, totdat het dat ineens niet meer is. De belangrijkste aanbeveling is daarom om vóór elke afwijkende sleepstart expliciet stil te staan bij bedreigingen, lokale verschillen en noodscenario's. Niet lang, niet formeel, maar wel concreet genoeg dat iedereen hetzelfde beeld heeft voordat de kabel strak staat.